

XI. KRIMINOLOGICKÉ DNY

PROGRAM

(změna vyhrazena)

Plzeň, 19.-21. června 2024

Sedláčkova 38 (221 a 224)

Veleslavínova 42 (Aula 301)

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA KONFERENCE

Středa 19. června

12:00-13:00	Registrace účastníků	
13:00-13:15	Zahájení konference: 11. ročník Kriminologických dnů (AULA 301)	
13:15-14:30	Plenární zasedání I: Skryté populace a kriminologický výzkum (AULA 301)	
14:30-15:00	Přestávka a občerstvení	
15:00-16:30	<p>Panel I/A</p> <p>Kvalitativní metody v kriminologii</p> <p>(221)</p>	<p>Panel I/B</p> <p>Restorativní justice v ČR ve světle současných událostí</p> <p>(224)</p>
16:30-16:45	Přestávka a občerstvení	
16:45-18:00	Mezinárodní panel: Critical (and) Green Criminology (AULA 301)	
18:30-19:30	Veřejná diskuse: Intimita a násilí (občerstvení zajištěno)	

Čtvrtek 20. června

9:00-10:30	<p>Panel II/A</p> <p>Organizovaný zločin a zločin bílých límečků</p> <p>(221)</p>	<p>Panel II/B</p> <p>Děti mladší patnácti let v systému soudnictví ve věcech mládeže</p> <p>(224)</p>
10:30-10:50	Přestávka a občerstvení	
10:50-12:20	<p>Panel III/A</p> <p>Předsudečná kriminalita</p> <p>(221)</p>	<p>Panel III/B</p> <p>Penologie</p> <p>(224)</p>
12:20-13:30	Pauza na oběd	
13:30-15:00	<p>Panel IV/A</p> <p>Výzkum delikvence a viktimizace mládeže ISRD4</p> <p>(221)</p>	<p>Panel IV/B</p> <p>Kulatý stůl: Dialog za mřížemi</p> <p>(224)</p>
15:00-15:20	Přestávka a občerstvení	
15:20-16:30	Keynote speech: Engaged Criminology + moderovaná diskuse (S. Maruna, A.di Ronco, N.South) (AULA 301)	
16:45-18:00	Členská schůze ČKS (AULA 301)	
18:30-22:00	Společenský večer + hudební doprovod	

Pátek 21. června

9:30-10:45	Panel V/A Trendy kriminality (221)	Panel V/B Prevence kriminality (224)
10:45-11:00	Přestávka na občerstvení	
11:00-12:15	Panel VI/A Právní aspekty kriminality (221)	Panel VI/B Život ve vězení (224)
12:15-12:45	Plenární zasedání II: Zakončení konference <i>(AULA 301)</i>	

PROGRAM KONFERENCE

STŘEDA 19. června

12:30-13:00

REGISTRACE ÚČASTNÍKŮ

13:00-13:15

ZAHÁJENÍ KONFERENCE

Jiří Buriánek, předseda České kriminologické společnosti

David Šanc, děkan Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni

Petr Kupka, organizační výbor XI. Kriminologických dnů

13:15-14:30

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ I

„Skryté populace a kriminologický výzkum“

Moderátor: Petr Kupka

(AULA 301)

¹UBYTOVNY: TVÁŘ SOCIÁLNÍHO VYLOUČENÍ V PLZNI

Lubomír Lupták, Viktor Davídek

Česká asociace streetwork

²STRATEGIE POPÍRÁNÍ SEXUÁLNÍHO A GENDEROVÉHO OBTĚŽOVÁNÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Laco Toušek, Alice Tyrychtrová

Katedra antropologie FFZČU v Plzni

³KONTROLA KRIMINALITY V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Petr Kupka, Martina Novopacká, Viktorie Paloušová, Václav Walach

Institut pro kriminologii a sociální prevenci; Katedra sociální práce FSS OSU

15:00-16:30

PANELY I

PANEL I/A: KVALITATIVNÍ METODY V KRIMINOLOGII

Moderátor: Václav Walach

221

⁴APLIKACE DISKURZIVNÍ PSYCHOLOGIE V KRIMINOLOGICKÉM VÝZKUMU

Viktorie Paloušová

Katedra sociologie FF UK, Institut pro kriminologii a sociální prevenci

⁵DĚVKY A JINÉ PŘÍŽIVNICTVO: SEXUÁLNÍ PRÁCE A JEJÍ REFLEXE V EXPERTNÍM A VEŘEJNÉM DISKURZU PŘED ROKEM 1989 A PO NĚM

Barbora Doležalová

Katedra sociologie FSV UK

⁶ETNOSEMIOTICKÁ ANALÝZA FENOMÉNU "MASOVEJ VRAŽDY" V KYBERPRIESTORE. SENZÁCIA, SCHVAĽOVANIE, ĽUDOVÁ KRIMINOLÓGIA A TABUIZÁCIA

Patrik Ismael Májovský

Masarykova univerzita

⁷PODIVUHODNÝ PŘÍPAD NARATIVNÍHO KAPITÁLU V NARATIVNÍ KRIMINOLOGII: NĚKOLIK PŘEDBĚŽNÝCH POZNÁMEK K POSTRÁDANÉMU KONCEPTU

Václav Walach, Petr Kupka
Katedra antropologie FF ZČU

PANEL I/B: RESTORATIVNÍ JUSTICE V ČR VE SVĚTLE SOUČASNÝCH UDÁLOSTÍ

Moderátorka: Petra Masopust Šachová

224

⁸MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ V KONTEXTU RESTORATIVNÍ JUSTICE – VÝZKUMNÝ ZÁMĚR

Lenka Holá

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

⁹DOPAD EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ NA ZÁKONNOU ÚPRAVU MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Stanislava Ochránová

Právnická fakulta Masarykova univerzita

¹⁰UPLATNĚNÍ RESTORATIVNÍ JUSTICE V ČESKÉ TRESTNÍ PRAXI: POTENCIÁL SOUČASNOSTI A POTŘEBY BUDOUCNOSTI

Petra Masopust Šachová, Lea Vaňkátová, Tereza Řeháková

Institut pro restorativní justici

16:45-18:00

MEZINÁRODNÍ PANEL

CRITICAL AND GREEN CRIMINOLOGY

Moderátoři: Václav Walach a Petr Kupka

(AULA 301)

¹¹AUTHORITARIAN ECOLOGY, DARK GREEN HISTORIES AND NARRATIVES OF 'ECO-FASCISM'

Nigel South

Department of Sociology and Criminology, University of Essex

¹²CRIMINALISED ENVIRONMENTAL ACTIVISTS: THE 'CHILLING EFFECTS' OF JUDICIAL AND ECONOMIC REPRESSION

Anna di Ronco

Department of Sociology and Criminology, University of Essex

PANEL II/A: ORGANIZOVANÝ ZLOČIN A ZLOČINY BÍLÝCH LÍMEČKŮ

Moderátor: Miroslav Scheinost

221

¹³TYOLOGIE PACHATELŮ EKONOMICKÉ KORUPČNÍ KRIMINALITY

Pavel Kotlán

European Research University

¹⁴NEPSANÁ PRAVIDLA: ANALÝZA NEFORMÁLNÍCH PRAKTIK SOUKROMÝCH PODNIKATELŮ V POZDNÍM SOCIALISMU A POSTSOCIALISMU V ČESKU

Petr Kupka, Veronika Pehe

Katedra antropologie, Západočeská univerzita v Plzni; Ústav pro soudobě dějiny AV ČR

¹⁵SÚPERIACE VÝKLADY TRESTNÝCH STÍHANÍ POLITICKÝCH A EKONOMICKÝCH ELÍT

Jana Strussová, Jana Lindbloom

Sociologický ústav SAV

¹⁶PROMĚŇUJE SE ORGANIZOVANÝ ZLOČIN?

Miroslav Scheinost

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

PANEL II/B: DĚTI MLADŠÍ PATNÁCTI LET V SYSTÉMU SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE

Moderátor: Jan Tomášek

224

¹⁷MINIMÁLNÍ VĚK TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI Z POHLEDU ČESKÉ VEŘEJNOSTI

Eva Krulichová

Katedra sociologie a sociální práce FF ZČU

¹⁸UKLÁDÁNÍ OPATŘENÍ DĚTEM MLADŠÍM PATNÁCTI LET ANEB POHÁDKA O NAPLŇOVÁNÍ ÚČELU ZÁKONA O SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE

Jana Hulmáková

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

¹⁹DĚLKY ŘÍZENÍ VE VĚCECH DĚTÍ MLADŠÍCH PATNÁCTI LET

Jiří Vlach

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

²⁰TRVALE UDRŽITELNÁ MORÁLNÍ PANIKA? BRUTALITA A NÁSILÍ DĚTÍ MLADŠÍCH PATNÁCTI LET PŮHEDEM KRIMINOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ

Jan Tomášek

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

10:50-12:20

PANELY III

PANEL III/A: Předsudečná kriminalita

Moderátorka: Vendula Divišová

221

²¹KONSTRUKCE RASISMU V ČESKÉM FOTBALE (1993-2023)

Vendula Divišová

Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií

²²VYŠETŘOVÁNÍ ÚTOKŮ NA LGBT+ OSOBY V ON-LINE PROSTORU – PŘÍPADOVÉ ANALÝZY

Tomáš Stavrovský, Martina Taušková

In IUSTITIA

²³POSTIŽENÍ KRIMINALITOU A KONTROLOU: K ČESKÉMU KRIMINOLOGICKÉMU VÝZKUMU A LIDEM S POSTIŽENÍM

Václav Walach, Benjamin Petruželka

In IUSTITIA; 1LF Klinika adiktologie Univerzita Karlova

PANEL III/B: PENOLOGIE

Moderátorka: Lenka Ouředníčková

224

²⁴CO ZA PŘÍLEŽITOSTI A VÝZVY PŘINÁŠÍ Hnutí RESCALED?

Lenka Ouředníčková, Jana Smiggels Kavková

RUBIKON Centrum

²⁵PENOLOGICKÁ RECIDIVA V DETAILU

Zdeněk Rosenberg

České priority, z.ú.

²⁶OD REHABILITACE K DESISTENCI: INTEGRATIVNÍ PŘÍSTUPY V HODNOCENÍ VĚZEŇSKÝCH PROGRAMŮ

Martina Novopacká

Institut pro kriminologii a sociální prevenci; Katedra sociologie FF UK

13:30-15:00

PANELY IV

PANEL IV/A: VÝSLEDKY VÝZKUMU DELIKVENCE A VIKTIMIZACE MLÁDEŽE ISRD4

Moderátor: Jiří Buriánek

221

²⁷ZKUŠENOSTI ADOLESCENTŮ S DELIKVENCÍ A VIKTIMIZACÍ

Zuzana Podaná

Katedra sociologie FF UK

²⁸ZKUŠENOSTI A POSTOJE ČESKÝCH ADOLESCENTŮ BEZ BLÍZKÝCH PŘÁTEL

Pavla Malvotová

Katedra sociologie FF UK

²⁹FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ REVENGE PORN Z POHLEDU VIKTIMONOLOGIE

Michaela Krajíčková

Katedra sociologie FF UK

³⁰REAKTIVNÍ NÁSILÍ V KONTEXTU POSTOJŮ K NÁSILÍ A DELIKVENTNÍHO JEDNÁNÍ

Jiří Buriánek

Katedra sociologie FF UK

PANEL IV/B: KULATÝ STŮL: DIALOG ZA MŘÍŽEMI

Moderátor: Jiří Mertl

224

³¹DIALOG ZA MŘÍŽEMI: KOLABORATIVNĚ-DIALOGICKÁ PRAXE VE VĚZEŇSTVÍ

Jiří Mertl, Barbora Grundělová

Katedra sociální práce FSS OU

15:20-16:30

MODEROVANÁ DISKUSE

ENGAGED CRIMINOLOGY

Hosté: Shadd Maruna, Anna di Ronco, Nigel South

Moderátoři: Martina Novopacká a Petr Kupka

(AULA 301)

³²TERCIARY DESISTENCE AND ENGAGED CRIMINOLOGY

Shadd Maruna

University of Belfast

³³BEYOND THE IVORY TOWER: ENGAGED CRIMINOLOGY AND ITS ROLE IN COMMUNITY TRANSFORMATION

Shadd Maruna, Nigel South, Anna di Ronco

University of Belfast, University of Essex

Pátek 21. června

9:30-10:45

PANELY V

PANEL V/A: TRENDY KRIMINALITY

Moderátorka: Kateřina Kudrlová

221

³⁴SEBEVRAŽDY V ČR OPTIKOU POLICEJNÍCH STATISTIK

Simona Diblíková

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

³⁵CO JE LEGALIZOVÁNO, JE DOPORUČENO

Ivana Olecká, Jiří Pospíšil

Univerzita Palackého v Olomouci

³⁶MANIPULACE S DIGITÁLNÍMI TACHOGRAFY

Jiří Vlach

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

³⁷FALEŠNÉ PROFILY NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH-POZNATKY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Kateřina Kudrlová

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

PANEL V/B: PREVENCE KRIMINALITY

Moderátor: Jakub Holas

224

³⁸KOMUNITNÍ PRÁCE & PREVENCE KRIMINALITY

Iva Janůlková, Růžena Mužíková

Diecézní charita ostravsko-opavská

³⁹TERAPEUTICKÉ PROGRAMY PRO ŘIDIČE – PŘEDSTAVENÍ SYSTÉMU A PRVNÍ POZNATKY Z PRAXE

Tomáš Rosenberg, Jana Zámečnicková, Veronika Kurečková

Centrum dopravního výzkumu

⁴⁰PREVENCE KRIMINALITY NA MÍSTNÍ ÚROVNI – POZNATKY Z EXPERTNÍHO VÝZKUMU

Jakub Holas

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

11:00-12:15

PANELY VI

PANEL VI/A: PRÁVNÍ ASPEKTY KRIMINALITY

Moderátor: Jakub Chromý

221

⁴¹PODMÍNKY TRESTNÍ ZACHOVANOSTI V AZYLOVÉM A CIZINECKÉM ŘÍZENÍ

Kamil Nedvědický

Ústav pro studium totalitních režimů

⁴²AKTUÁLNÍ VYBRANÉ PROBLÉMY SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ VE VZTAHU K DĚTEM

Eva Brucknerová, Milana Hrušáková

Právnická fakulta, Masarykova Univerzita

43 KRIMINOLOGICKÉ POJETÍ SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ

Gabriela Vyoralová

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

44 NEDOVOLENÉ NAKLÁDÁNÍ S ANABOLICKÝMI STEROIDY A EXTENZE KRIMINALIZACE

Jakub Chromý

Nejvyšší státní zastupitelství

PANEL V/B: ŽIVOT VE VĚZENÍ

Moderátorka: Zuzana Grulichová

224

45 ZKUŠENOSTI ČESKÝCH DĚTÍ S UVĚZNĚNÍM RODIČE

Eliška Suchomel Dušková

University of Cambridge

46 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY Z HLEDISKA ODSOUZENÝCH MUŽŮ

Jan Drahoňovský

Ústav sociálních studií, Univerzita Hradec Králové

47 ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OSOB VE VÝKONU TRESTU PROSTŘEDNICTVÍM ODDLUŽENÍ

Zuzana Grulichová

RUBIKON Centrum

ABSTRAKTY

STŘEDA 19.6.

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ I: SKRYTÉ POPULACE A KRIMINOLOGICKÝ VÝZKUM

¹UBYTOVNY: TVÁŘ SOCIÁLNÍHO VYLOUČENÍ V PLZNI

Lubomír Lupták, Viktor Davídek

Příspěvek bude diskutovat datové výstupy Monitorovacího centra pro ubytovny v Plzni, které od roku 2022 detailně zkoumá ekosystém plzeňského obchodu s chudobou, jeho externality, transformaci v době uprchlické krize a možnosti jeho regulace. Jednotlivé ubytovny jsou monitorovány z hlediska 42 proměnných v šesti kategoriích. Budou diskutovány parametry ubytoven, propojení ubytoven a agentur práce, dopady na bezpečnost, funkčnost veřejných politik v jiných oblastech, vývoj v době uprchlické krize a náklady spojené se současnou podobou plzeňského ekosystému ubytoven.

²STRATEGIE POPÍRÁNÍ SEXUÁLNÍHO A GENDEROVÉHO OBTĚŽOVÁNÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Laco Toušek, Alice Tyrychtrová

V našem příspěvku se zabýváme otázkou, jakým způsobem jsou interpretovány případy sexuálního a genderového obtěžování (SGO) na veřejných vysokých v České republice. Vycházíme z výsledků kvalitativního výzkumu, který jsme realizovali formou polostrukturovaných rozhovorů se studentstvem, které má zkušenosti se SGO, a dále institucionálními aktéry, v jejichž kompetenci je řešení této problematiky. Docházíme k závěru, že v rámci hierarchického akademického pole a působení symbolické moci jsou uplatňovány zúčastněnými aktéry a institucemi strategie, které v intencích teorie S. Cohen (a též D. Fassina) konceptualizujeme jako tzv. situace popření.

³KONTROLA KRIMINALITY V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Petr Kupka, Martina Novopacká, Viktorie Paloušová, Václav Walach

Příspěvek zkoumá vztahy mezi státními institucemi a obyvateli sociálně vyloučených lokalit na základě dat od 2566 respondentů, se zvláštním zaměřením na rozdíly mezi romským a neromským obyvatelstvem. Analyzujeme frekvenci kontrol, důvěru a spokojenost s policií, a zkušenosti s uvězněním. Výsledky ukazují, že socioekonomický status má významnější vliv na tyto vztahy než etnicita. Studie poskytuje nové perspektivy na interakce mezi marginalizovanými skupinami a institucemi kontroly, což má důležité implikace pro veřejnou politiku a praxi.

PANEL I/A: KVALITATIVNÍ METODY V KRIMINOLOGII

⁴APLIKACE DISKURZIVNÍ PSYCHOLOGIE V KRIMINOLOGICKÉM VÝZKUMU

Viktorie Paloušová

Tento příspěvek se zaměřuje na aplikaci metody diskurzivní psychologie v kriminologickém výzkumu. Na základě teoretických principů diskurzivní psychologie a příkladů z empirických studií bude prezentován přístup, který umožňuje hlouběji porozumět způsobu, jakým lidé vytvářejí významy a interpretují svět kolem sebe prostřednictvím jazykových projevů a interakcí. Tento příspěvek ukáže

konkrétní aplikaci této metody na výzkumu zaměřeném na mechanismy sociální kontroly dětí a mládeže v obchodních centrech a jejich okolí. Tématu se autorka příspěvku věnuje ve své disertační práci.

⁵DĚVKY A JINÉ PŘÍŽIVNICTVO: SEXUÁLNÍ PRÁCE A JEJÍ REFLEXE V EXPERTNÍM A VEŘEJNÉM DISKURZU PŘED ROKEM 1989 A PO NĚM

Barbora Doležalová

V příspěvku se zaměřuji na diskurz prostituce a sexuální práce v Československu (a později České republice) během období státního socialismu (1948–1989) a po roce 1989 v éře liberálního kapitalismu. Konkrétně se zabývám genezí legislativy o příživnictví, kterým byla sexuální práce postihována, a rámováním sexuálně pracujících v odborných publikacích i populárním tisku. Zajímá mě přitom kontinuita a diskontinuita narativů o tématu v obou sledovaných obdobích. Příspěvek je zakotven v tradici historicko-diskurzivní analýzy.

⁶ETNOSEMIOTICKÁ ANALÝZA FENOMÉNU "MASOVEJ VRAŽDY" V KYBERPRIESTORE. SENZÁCIA, SCHVAĽOVANIE, ĽUDOVÁ KRIMINOLÓGIA A TABUIZÁCIA

Patrik Ismael Májovský

Príspevok sa z pozície semiotickej paradigmy v sociálnej antropológii (etnológii) zaoberá rozborom "masovej streľby" na FIF UK v Prahe v podmienkach nových médií (kyberpriestor). Ťažisko príspevku teda spočíva v kvalitatívnej analýze on-line reprezentácií o masovej streľbe z vybraných médií a platforiem od 21. decembra 2023 do 10.4.2024. Ide najmä o techniku mediálneho rámcovania pri tvorbe obsahu a jeho kognitívne spracovávanie recipientmi/recipientkami, ktoré je následne manifestované v kyberpriestore. Interpretácia zločinu, ktorá je zároveň ponímaná autorom príspevku ako kognitívna stratégia na vyrovnávanie sa s ním (v širšom význame aj s kriminalitou ako takou) - oscilovala v rôznych modalitách: Od pohoršenia, odsúdenia, súcitu, výsmechu, glorifikácie, morálnej paniky, konšpirácie, tabuizácie, naivnej/ľudovej kriminológie (úvahy o motívoch, príčinách, prevencii, riešení, profile vraha apod.) a viktimológie, až po sekundárnu viktimizáciu obetí. Avšak cieľom pochopiteľne nie je podrobný rozbor všetkých zmienených fenoménov, ale práve naznačená analýza vzťahu medzi tzv. "ľudovou kriminológiou" (popkriminológiou v mediálnom subžánre "krimi") a dominantnými predstavami (symbolmi) cirkulujúcimi vo vybraných médiách. Tie fakticky štruktúrujú pole pôsobnosti "ľudovej kriminológie". Inými slovami: Štruktúrujú samotné vnímanie fenoménu "masovej vraždy/streľby" v laickej verejnosti. A to nielen v minulom čase, ale práve smerom do budúcnosti, ak by sa podobná udalosť niekedy zopakovala.

⁷PODIVUHODNÝ PŘÍPAD NARATIVNÍHO KAPITÁLU V NARATIVNÍ KRIMINOLOGII: NĚKOLIK PŘEDBĚŽNÝCH POZNÁMEK K POSTRÁDANÉMU KONCEPTU

Václav Walach, Petr Kupka

Reflexivní sociologie Pierra Bourdieu zásadně ovlivnila narativní kriminologii. Koncepty kapitálu, pole a habitu pomohly pevněji ukotvit uvažování o narativu ve strukturním přístupu – s důrazem kladeným na porozumění tomu, jak se naše sociokulturní pozice promítá do příběhů, které vyprávíme, nebo do diferencované dostupnosti diskurzivních zdrojů, na jejichž základě naše narativy konstruujeme. Strategické povaze narativu a rozdílné schopnosti vypravěčů dosáhnout cílů, které svým vyprávěním sledují, však byla dosud věnována jen malá pozornost. Cílem našeho příspěvku je uvést koncept narativního kapitálu do narativní kriminologie jako užitečného analytického nástroje ve třech

oblastech. Na základě našeho empirického výzkumu ukazujeme, že narativní kapitál umožňuje pochopit, jak samotné vyprávění příběhů může působit druhým újmu; jak je naše schopnost vyprávět příběhy a reagovat na ně významnou součástí socializace do vězeňského pole; a konečně jak narativní kapitál ovlivňuje výzkumný rozhovor.

Panel I/B: RESTORATIVNÍ JUSTICE V ČR VE SVĚTLE SOUČASNÝCH UDÁLOSTÍ

⁸MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ V KONTEXTU RESTORATIVNÍ JUSTICE – VÝZKUMNÝ ZÁMĚR

Lenka Holá

Za cíl trestního práva je v Tezích trestní politiky uvedeno narovnání vztahů mezi pachatelem, obětí a společností, kde je zdůrazněno především zajištění potřeb všech osob, do jejichž života trestný čin zasáhl. Tento princip je základem restorativní justice, která je zde považována za neopominutelný trend moderní trestní justice. Rozvoj restorativního přístupu je třeba rozvíjet ve všech fázích trestního řízení za podpory služeb pomoci. Cílem příspěvku je prezentovat a diskutovat výzkumné záměry grantového projektu GAČR, který v letech 2024–2026 řeší tým Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

⁹DOPAD EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ NA ZÁKONNOU ÚPRAVU MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Stanislava Ochránová

Jednou z hlavních myšlenek restorativní justice je narovnání vztahu mezi pachatelem a obětí trestného činu. K tomu je možné využít mediaci. Jedná se o poměrně málo využívaný institut, ačkoli jeho zapojení do trestního řízení je podporováno i na nadnárodní úrovni. Hlavními evropské dokumenty, které větší zapojení mediace do trestního řízení podporují, jsou Doporučení k mediaci v trestním řízení, Doporučení o restorativní justici v trestních věcech a Směrnice zavádějící minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestných činů. Ze Zprávy Evropského parlamentu o provádění směrnice vyplývá, že většina členských států dosud směrnicí plně neprovedla a pakliže provedla, nečinila tak správně. Tento příspěvek se zaměřuje na aktuální stav legální transpozice uvedených dokumentů do českých trestně právních předpisů. Jde o jeden z cílů výzkumného projektu GAČR č. 24-11201 S „Mediace v trestním řízení v kontextu restorativní justice“.

¹⁰UPLATNĚNÍ RESTORATIVNÍ JUSTICE V ČESKÉ TRESTNÍ PRAXI: POTENCIÁL SOUČASNOSTI A POTŘEBY BUDOUCNOSTI

Petra Masopust Šachová, Lea Vaňkátová, Tereza Řeháková

Tématu širšího uplatnění restorativní justice v trestním řízení se dostává v evropském i světovém prostředí stále větší pozornosti. Česká republika v tomto kontextu zaujala poměrně dynamickou pozici a v návaznosti na Doporučení Rady Evropy o restorativní justici v trestních věcech z roku 2018 a Benátskou deklaraci z roku 2021 realizuje konkrétní kroky směřující k zajištění dostupnější restorativní justice v rámci celého trestního řízení. Jeden z nich symbolizuje aktuální vydání odborné publikace - Příručky pro českou restorativní praxi - jejíž obsah vychází ze závěrů dvouleté úzké spolupráce více než padesáti odborníků zastupujících různé relevantní profese (policistů, státních zástupců, advokátů, probačních úředníků, soudců, pracovníků vězeňské služby a pracovníků dalších organizací působících v

přímé práci s oběťmi a/nebo pachateli trestných činů), kteří se zabývali velmi pečlivým prozkoumáním současné podoby uplatňování restorativní justice v České republice a možnostmi pro její další rozvoj se zohledněním potenciálu a významu každé jmenované profese v průběhu celého trestního řízení. Obsah tohoto příspěvku je zaměřen na představení vybraných částí uvedené publikace se zaměřením na její praktické výstupy. Součástí prezentace bude také výběr nejvýraznějších témat, jež vyžadují další pozornost konkrétních autorit tak, aby restorativní praxe byla více stabilním standardem trestního práva než specifikem jednotlivců.

MEZINÁRODNÍ PANEL: CRITICAL (AND) GREEN CRIMINOLOGY

¹¹AUTHORITARIAN ECOLOGY, DARK GREEN HISTORIES AND NARRATIVES OF 'ECO-FASCISM'

Nigel South

Protest and critique directed against corporate globalisation, extractivism, and urbanisation at the expense of green spaces, are not only to be found on the political left. In various forms, new groups that can be described as “eco-fascists” have emerged with manifestos expressing ideas rooted in deep ecology, calling for action against over-population, over-industrialisation, and over-heating of the planet. Their divergence from similar concerns of the left or mainstream political groups can be found in the solutions they propose, for example anti-immigration policies and measures aimed at ‘invasive species’, whether ‘foreign’ plants, animals or people. In the past thirty years or so that there has been a clear appropriation of green causes by the far right and this presentation contextualises this development, defines eco-fascism and provides examples.

¹²CRIMINALISED ENVIRONMENTAL ACTIVISTS: THE 'CHILLING EFFECTS' OF JUDICIAL AND ECONOMIC REPRESSION

Anna di Ronco

Does criminalisation have ‘chilling effects’ on activists? If so, which are the criminalisation phases or strategies that discourage activists to act freely and in exercise of their human rights? This paper investigates the chilling effects that different criminalisation phases and strategies have on activists, beyond those caused by stigmatisation and surveillance which have so far been studied in the relevant critical criminological literature and allied scholarships. Using the case study of the criminalised NoTap environmental movement in the south-eastern region of Puglia fighting against a pipeline megaproject, this paper draws attention to the effects on activists of ‘judicial’ and ‘economic’ repression. In so doing, it also draws implications for ‘activist critical criminology’, a position which motivates critical scholars to put their research and teaching at the service of social and legal justice (Belknap, 2015) and those victimised (Goyes, 2016) – and hence also of criminalised activists.

ČTVRTEK 20.6.

PANEL II/A: ORGANIZOVANÝ ZLOČIN A ZLOČINY BÍLÝCH LÍMEČKŮ

¹³TYOLOGIE PACHATELŮ EKONOMICKÉ KORUPČNÍ KRIMINALITY

Pavel Kotlán

Příspěvek se zabývá typologií pachatelů, kteří spáchali korupční trestné činy v souvislosti s podnikáním. V první řadě je vymezen termín ekonomická korupční kriminalita a definována trestná činnost, která sem spadá. Následně jsou, podle stanovených typologických znaků, analyzovány rozsudky v jednotlivých případech korupčních trestných činů, v nichž byly pachatelé odsouzeni, coby osoby zainteresované v obchodních společnostech. Cílem příspěvku je zhodnotit, zda by identifikace jednotlivých typů mohla přispět k lepší detekci, prevenci nebo prokazování tohoto druhu kriminality; případně k formulaci návrhů de lege ferenda.

¹⁴NEPSANÁ PRAVIDLA: ANALÝZA NEFORMÁLNÍCH PRAKTIK SOUKROMÝCH PODNIKATELŮ V POZDNÍM SOCIALISMU A POSTSOCIALISMU V ČESKU

Petr Kupka, Veronika Pehe

Neformalita je v odborné literatuře definována jako činnost jednotlivce nebo skupiny založená na obcházení státních nebo jiných norem regulujících společenský život. To zahrnuje velmi široké spektrum lidského jednání od drobných laskavostí, přes podporu utlačované politické opozice až po mafii. Různé významy neformálních praktik byly v nedávné době systematizovány v rámci projektu The Global Informality Project, v němž byly neformální praktiky klasifikovány z hlediska jejich redistributivních, solidárních, tržních a mocenských významů. V našem příspěvku aplikujeme tento klasifikační rámec na neformální praktiky soukromých podnikatelů v jejich profesním životě v období české (a slovenské) transformace na přelomu 80. a 90. let 20. století. Tato klasifikace nám umožní porozumět podnikatelské kultuře v období pozdního socialismu a ranného kapitalismu spojované s různými formami ekonomické kriminality (včetně té organizované). V příspěvku vycházíme z rozhovorů s více než 20 českými (a slovenskými) podnikateli získaných v rámci projektu Výzkumná skupina pro historická a transformační studia realizovaného na Ústavu pro soudobě dějiny AV ČR.

¹⁵SÚPERIACE VÝKLADY TRESTNÝCH STÍHANÍ POLITICKÝCH A EKONOMICKÝCH ELÍT

Jana Strussová, Jana Lindbloom

Od roku 2018, no najmä počas vládnutia antikorupčne orientovanej vlády v r. 2020-2023 sme mohli na Slovensku po prvýkrát v nebývalej miere sledovať trestné stíhania predstaviteľov politických, ekonomických ale aj justičných elít. Počas tohto obdobia sa ustaľovali súperiace výklady toho, čo sa odohráva a paralelne s nimi i nová dimenzia politického konfliktu a polarizácie spoločnosti. Verejnosti boli zo strany stíhania dotknutých aktérov na jednej strane a zástupcov OČTK na druhej strane predkladané dva divergentné príbehy s odlišne umiestnenými protagonistami, s inak vyskladanými vzťahmi kauzálnych súvislostí a s odlišne identifikovanými hrozbami pre právny štát. Príspevok bude vychádzať z perspektívy sensemaking, interakcionizmu a etnometodológie a na vybraných príkladoch verejných vystúpení poukáže na konkrétne nástroje, ktoré boli zapájané do budovania výkladových rámcov, vkladania zmyslu či vzájomnej interakcie pri vysvetľovaní udalostí v súvislosti s trestnými obvineniami, konaním polície a zápasom o charakter právneho štátu.

¹⁶PROMĚŇUJE SE ORGANIZOVANÝ ZLOČIN?

Miroslav Scheinost

Kriminologický výzkum organizovaného zločinu začal v ČR před cca 30 lety. Jak lze charakterizovat trend jeho vývoje za toto období? Jsou jeho proměny způsobeny adaptací na měnící se společenské a ekonomické podmínky nebo došlo i k posunu v jeho definování, resp. pojetí? Co všechno zařazujeme pod pojem organizovaný zločin a jaké problémy to vyvolává? Na co by se měl zaměřit kriminologický výzkum organizovaného zločinu v dalším období? Na tyto otázky se prezentace pokusí navrhnout možné odpovědi.

PANEL II/B: DĚTI MLADŠÍ PATNÁCTI LET V SYSTÉMU SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE – POZNATKY Z VÝZKUMU IKSP

¹⁷MINIMÁLNÍ VĚK TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI Z POHLEDU ČESKÉ VEŘEJNOSTI

Eva Krulichová

Věková hranice trestní odpovědnosti představuje důležité společenské téma. Rozhodování zákonodárců o stanovení této hranice je kromě poznatků z přírodních a právních věd často ovlivněno veřejným míněním. Systematický výzkum v této oblasti ale stále chybí; od roku 2005 neexistovala v České republice v podstatě žádná data týkající se názoru České veřejnosti na minimální věk trestní odpovědnosti. Příspěvek prezentuje data reprezentativního vzorku 1 015 českých občanů a zkoumá povědomí Čechů o aktuální hranici trestní odpovědnosti stejně jako faktory, které ovlivňují jejich názor na to, jak by taková hranice měla ideálně vypadat.

¹⁸UKLÁDÁNÍ OPATŘENÍ DĚTEM MLADŠÍM PATNÁCTI LET ANEB POHÁDKA O NAPLŇOVÁNÍ ÚČELU ZÁKONA O SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE

Jana Hulmáková

Příspěvek bude zaměřen na aktuální praxi soudů pro mládež při ukládání opatření dětem mladším patnácti let v kontextu naplňování účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže a základních zásad v něm obsažených. Pozornost bude zaměřena na to, jaké informace o dítěti a jeho rodinných a sociálních poměrech a jeho aktuální životní situaci mají soudy před uložením opatření k dispozici, na strukturu ukládaných opatření a dostupnost programů a dalších forem intervence. Bude vycházet z poznatků z výzkumu IKSP „Děti mladší patnácti let v systému soudnictví ve věcech mládeže,“ založených na analýze statistických údajů soudů, analýze soudních spisů a dotazníkovém šetření mezi soudci pro mládež, státními zástupci a probačními úředníky se specializací pro mládež a kurátory pro děti a mládež.

¹⁹DĚLKY ŘÍZENÍ VE VĚCECH DĚTÍ MLADŠÍCH PATNÁCTI LET

Jiří Vlach

Jedním ze základních principů zakotvených v Zákoně o soudnictví ve věcech mládeže, který se dotýká i řízení ve věcech dětí mladších patnácti let, je zásada včasného a rychlého projednání věci. S ohledem na význam rychlé a adekvátní reakce na situaci, kdy se dítě dopustí činu jinak trestného, byla též v rámci analýzy spisů věnována pozornost tomu, jak dlouho trvá projednávání věci v systému soudnictví

ve věcech mládeže. Sledovány byly nejen délky jednotlivých fází řízení od zahájení úkonů trestního řízení, ale též doba, která uplynula od spáchání činu jinak trestného dítětem mladším patnácti let do pravomocného rozhodnutí soudu.

20TRVALE UDRŽITELNÁ MORÁLNÍ PANIKA? BRUTALITA A NÁSILÍ DĚTÍ MLADŠÍCH PATNÁCTI LET POHLEDEM KRIMINOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ

Nejen v médiích, ale často i v odborných diskusích se můžeme setkat s názorem, že agresivita a brutalita dětí v průběhu času nekontrolovatelně roste. Doložit takový trend na základě kriminálních statistik ale není možné. Příspěvek shrne data z výzkumného šetření, jehož cílem bylo zhodnotit změny ve způsobu páčání násilných skutků na základě názorů expertů, stejně jako analýzy vzorku soudních spisů ze dvou různých časových období.

PANEL III/A PŘEDSUDEČNÉ NÁSILÍ

21KONSTRUKCE RASISMU V ČESKÉM FOTBALE (1993-2023)

Vendula Divišová

Příspěvek se věnuje problematice rasistických projevů ve fotbale v ČR od roku 1993 do roku 2023. Poukazuje přitom na nutnost zkoumat tento fenomén s ohledem na jeho všudypřítomnost, různorodost ale také nejednoznačnost. Přiblíženy jsou čtyři přístupy k tomuto jevu: (1) trestněprávní, (2) disciplinární, (3) intuitivní a (4) z perspektivy oběti. Zatímco trestněprávní rámec a perspektiva oběti jsou ve veřejné debatě o rasismu ve fotbale upozaděny, hlavní napětí existuje mezi disciplinárním a intuitivním rámcem, kdy přístup fotbalových asociací založený na nulové toleranci a pravděpodobnosti při ustanovení zavinění ostře kontrastuje s intuitivním chápáním širší veřejnosti, která volá po uplatňování zdravého rozumu, kdy rasismus musí být rozpoznatelný „na první pohled“ a jasně odlišitelný od urážek a provokací vlastního sportovnímu prostředí.

22VYŠETŘOVÁNÍ ÚTOKŮ NA LGBT+ OSOBY V ON-LINE PROSTORU – PŘÍPADOVÉ ANALÝZY Tomáš Stavrovský, Martina Taušková

Výhrůžky násilí, výzvy k usmrcení i podpora terorismu či jiné obdobné verbálních útoky jsou podle současné právní úpravy formálně trestnými činy. Jakým způsobem však v praxi orgány činné v trestním řízení vyšetřují tyto trestné činy, jak trestají jejich pachatele a jak chrání jejich oběti v případě, že jde o předsudečně motivované útoky v kyberprostoru? Obsahem uvedeného příspěvku bude demonstrace konkrétních útoků spáchaných prostřednictvím počítačové sítě zaměřených vůči sexuálním a genderovým menšinám (tzv. queer osobám) a shrnutí některých zajímavých poznatků z praxe, které o těchto typech útoků byly nashromážděny při poskytování právní a sociální pomoci obětem trestných činů s tímto předsudečným motivem.

23POSTIŽENÍ KRIMINALITOU A KONTROLOU: K ČESKÉMU KRIMINOLOGICKÉMU VÝZKUMU A LIDEM S POSTIŽENÍM

Václav Walach, Benjamin Petruželka

Příspěvek se zabývá výzkumem orientovaným na kriminologicky relevantní zkušenosti lidí se zdravotním postižením v Česku. Cílem je představit dosavadní bádání v této oblasti a zamyslet se nad směry budoucího výzkumu. Zatímco zahraničních studií o viktimizaci, kriminalitě a kontrole lidí s

postižením přibývá, v české kriminologii tento trend zatím nenalezl patřičnou odezvu. I proto autoři čerpají zejména ze svých zkušeností s realizací tří výzkumů zaměřených na násilnou viktimizaci lidí s postižením: výběrové šetření mezi organizacemi poskytujícími lidem s postižením sociální služby, výběrové šetření mezi lidmi s postižením a polostrukturované rozhovory s oběťmi předsudečného násilí pro postižení. V příspěvku jsou identifikována významná témata pro další kriminologické zkoumání „postižení“, metodologické otázky a etické výzvy spojené s výzkumem mezi lidmi s postižením.

PANEL III/B: PENOLOGIE

²⁴CO ZA PŘÍLEŽITOSTI A VÝZVY PŘINÁŠÍ HNUTÍ RESCALED?

Lenka Ouředníčková, Jana Smiggels Kavková

RESCALED je evropská síť usilující o rozvoj tzv. komunitních věznic (www.rescaled.org), RUBIKON Centrum provozuje českou kancelář (www.rescaled.cz). V příspěvku Vás seznámíme s tím, co se na evropské úrovni k tématu RESCALED děje i s tím, čemu se aktuálně věnujeme v Česku.

²⁵PENOLOGICKÁ RECIDIVA V DETAILU

Zdeněk Rosenberg

Prezentace výpočtů penologické recidivy mužů a žen na základě aktualizovaných dat Vězeňské služby ČR od 2010 až do konce roku 2023. Recidiva je spočtena a prezentována vždy od 1 do 7 celých let od propuštění. Data všech propuštěných budou prezentována jak jako celek, tak detailně zvláště pro každé pohlaví i pro podskupiny dle typů propuštění (standardní propuštění, podmíněné propuštění, podmíněné propuštění s dohledem) a též dle věku rozděleno na mladší ročníky a celou populaci. Budou ukázána přímá srovnání a vyzdvihnuta hlavní zjištění, recentní změny i dlouhodobé trendy.

²⁶OD REHABILITACE K DESISTENCI: INTEGRATIVNÍ PŘÍSTUPY V HODNOCENÍ VĚZEŇSKÝCH PROGRAMŮ

Martina Novopacká

Věznice jsou v současné kriminologii mnohdy považovány za místa, kde se kriminalita nejen udržuje, ale také rozvíjí, což vyvolává potřebu efektivních nápravných opatření. I když jsou vězeňské programy koncipovány jako protiva k této negativní dynamice, jejich skutečná účinnost a metody hodnocení zůstávají předmětem rozsáhlých debat. Tradiční přístup k rehabilitaci, který úspěšnost programů hodnotí primárně na základě míry recidivy, je stále častěji považován za nedostačující a čelí rostoucí kritice. Příspěvek prezentuje analýzu dat z rozsáhlého prospektivního šetření, zahrnujícího 1 080 odsouzených, kteří se zúčastnili standardizovaných vězeňských programů ve 27 českých věznicích, doplněné o kvalitativní rozhovory s 15 lektory těchto programů. Výzkum identifikuje čtyři hlavní skupiny faktorů ovlivňujících úspěch vězeňských programů a na základě desistenčního modelu navrhuje nový rámec a metriky pro hodnocení úspěšnosti těchto intervencí.

²⁷ZKUŠENOSTI ADOLESCENTŮ S DELIKVENCÍ A VIKTIMIZACÍ

Zuzana Podaná

Příspěvek krátce prezentuje výzkum mládeže International Self-Report Delinquency study a realizaci jeho čtvrté vlny v ČR (2023). Následně se zaměřuje na výsledky týkající se zahrnutých forem delikvence a viktimizace, kdy je pozornost věnována i oblasti deliktů v kyberprostoru a jejich specifikům. V závěru jsou aktuální data porovnávána s předchozí vlnou ISRD3 z roku 2013, a diskutován je tedy i vývoj selfreportované delikvence a viktimizace v čase.

²⁸ZKUŠENOSTI A POSTOJE ČESKÝCH ADOLESCENTŮ BEZ BLÍZKÝCH PŘÁTEL

Pavla Malvotová

Osamělost je rizikovým faktorem i možným důsledkem viktimizace a delikvence. Cílem exploračně orientovaného příspěvku je charakterizovat skupinu 3,9 % (n = 81) českých adolescentů ve vzorku, kteří uvedli, že nemají žádné blízké přátele. Ve srovnání s respondenty s alespoň jedním blízkým přítelem šlo statisticky signifikantně častěji o chlapce a osoby, které byly v posledním půl roce velmi nešťastné. Z hlediska prevalence viktimizace a delikvence se osamělí respondenti statisticky signifikantně neliší od ostatních, až na jednu výjimku. Častěji z jejich strany došlo k úmyslnému ublížení na zdraví v posledním roce. Data naznačují též souvislost osamělosti s pácháním deliktů z nenávisti a s násilnou viktimizací. Teoreticky i prakticky zajímavé jsou zjištěné asociace osamělosti s hodnocením míry dezorganizace školního prostředí a s impulzivitou.

²⁹FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ REVENGE PORN Z POHLEDU VIKTIMONOLOGIE

Michaela Krajíčková

Příspěvek se zabývá fenoménem revenge porn, tedy šířením intimního materiálu osob bez jejich vědomí, a prezentuje výsledky výzkumu založeného na diplomové práci. Cílem je poskytnout přehled o rozsahu a charakteristikách revenge porn mezi mladými lidmi ve věku 13 až 21 let a identifikovat faktory spojené s tím, kdo se častěji stává obětí tohoto jevu. Příspěvek vychází z dat projektu International Self-Report Delinquency Study (ISRD4), která jsou analyzována pomocí logistické regrese. Pozornost je věnována faktorům, jako jsou například pohlaví, věk, pocit štěstí a čas strávený na sociálních médiích.

³⁰REAKTIVNÍ NÁSILÍ V KONTEXTU POSTOJŮ K NÁSILÍ A DELIKVENTNÍHO JEDNÁNÍ

Jiří Buriánek

Předchozí výzkumy ukázaly vztah mezi postojem k násilí, sebekontrolou a delikvencí mládeže. Zařazení tématu reaktivního násilí v rovině legitimacy revanše do mezinárodního výzkumu delikvence mládeže rozšiřuje možnosti studia vzájemných vztahů. Cílem příspěvku je hledání těchto souvislostí i zdrojů těchto postojů u českých dětí včetně zkoumání úlohy reaktivního násilí ve viktimizaci. Z dalších výzkumů přitom víme, že postoje české dospělé populace k násilí jsou poměrně tolerantní. Data ISRD 4 (N = 2126) naznačují, že tento kulturní vzorec se reprodukuje i u skupin mladistvých. Jeho sociální diferenciací přitom není nikterak výrazná.

³¹DIALOG ZA MŘÍŽEMI: KOLABORATIVNĚ-DIALOGICKÁ PRAXE VE VĚZEŇSTVÍ

Jiří Mertl, Barbora Grundělová

Aktivita bude věnována rozvoji kolaborativně-dialogické praxe v oblasti českého vězeňství, a to ve formě otevřené diskuzní skupiny a reflexivní skupiny. Otevřenost diskuzní skupiny spočívá ve formátu, který zaručuje velkou míru participace, kdy je možné se do diskuzní skupiny kdykoliv přidat a zase z ní kdykoliv odejít (pokud například daný člověk už řekl vše, co chtěl). Reflexivní skupina následně poslouchá diskuzi a z různých perspektiv (svých, ale i předem jasně zvolených) následně diskutuje mezi sebou, co slyšela. Na reflexi následně navazuje ještě menší diskuze v rámci první otevřené diskuzní skupiny.

MODEROVANÁ DISKUSE: ENGAGED CRIMINOLOGY

³²BEYOND SUPPORTING DESISTANCE: THE ROLE OF CRIMINOLOGY IN SOCIETAL CHANGE

Shadd Maruna

Prof Shadd Maruna will briefly discuss his role in the development of desistance theory and research, and the impact this work has had on policy and practice in the UK and beyond. In addition to celebrating these contributions, however, he will also discuss the limitations, missteps and gaps in this transformational work as well. He will conclude with a discussion of new directions in his own work and that of desistance researchers more generally around social movement theory and societal change.

³³BEYOND THE IVORY TOWER: ENGAGED CRIMINOLOGY AND ITS ROLE IN COMMUNITY TRANSFORMATION

Shadd Maruna, Nigel South, Anna di Ronco

This panel discussion centers on the concept of engaged criminology, advocating for a shift from traditional academic roles to active community participation and influence. It challenges criminologists to rethink their engagement with society, not merely as observers and analysts but as agents of positive change. The dialogue will explore how criminologists can transcend the production of academic papers to translate their research findings into actionable insights for community stakeholders, including policymakers, local organizations, and directly affected individuals like ex-offenders. Panelists will discuss strategies for breaking down the barriers between academia and the community, emphasizing the importance of collaborative approaches that empower all societal members and facilitate mutual learning. The conversation aims to highlight innovative practices where criminological work contributes to societal betterment, showcasing how academic research can be mobilized to support rehabilitation, influence policy, and enhance community well-being.

PÁTEK 21.6.

PANEL V/A: TRENDY KRIMINALITY

³⁴SEBEVRAŽDY V ČR OPTIKOU POLICEJNÍCH STATISTIK

Simona Diblíková

V České republice denně spáchají sebevraždu v průměru 4 lidé. Policie ČR shromažďuje data o sebevraždách (případy, které šetřila a uzavřela) od roku 1966 v poměrně detailním členění. Příspěvek mapuje zejména rok 2023, případné odchylky v době pandemie Covid-19 a obecně i poslední dekádu. Sledovány jsou jak osobní/ostní charakteristiky sebevraha, tak způsob, motiv či místo spáchání činu.

³⁵CO JE LEGALIZOVÁNO, JE DOPORUČENO

Ivana Olecká, Jiří Pospíšil

Abúzus návykových látek je fenoménem současné doby. Legalizace je aktuálním tématem. Náš příspěvek upozorňuje na tendenci k abúzu k oficiálně legalizovaným drogám pod heslem: "Legalizace se rovná doporučení". Empirická data vychází ze sběru z roku 2023 na populaci reprezentativní z hlediska věku a pohlaví a zaměřuje se na abúzus HHC.

³⁶MANIPULACE S DIGITÁLNÍMI TACHOGRAFY

Jiří Vlach

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Tak jak pronikají digitální technologie do všech odvětví lidské činnosti, objevují se též nové a mnohdy překvapivé formy trestné činnosti. Na základě rozsáhlé analýzy trestných spisů případů, kdy došlo k pravomocnému odsouzení pro přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací, bylo zjištěno, že jejich nezanedbatelnou část tvoří případy neoprávněného zásahu do funkce digitálního tachografu řidiči nákladní automobilové dopravy. Příspěvek shrnuje poznatky k této problematice získané v rámci řešení výzkumného úkolu IKSP „Posouzení trendů kyberkriminality“.

³⁷FALEŠNÉ PROFILY NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH-POZNATKY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Kateřina Kudrlová

V listopadu roku 2020 realizoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci dotazníkové šetření (CAWI) na reprezentativním vzorku téměř 7000 českých uživatelů internetu ve věku 16-74 let. Tématem byly vybrané jevy v online prostředí jako používání online účtů (emaily, sociální sítě, internetové bankovníctví, herní účty), některé bezpečnostní návyky, obchodování online, darkweb, ransomware, porušování autorských práv, zaměstnanci coby rizikový faktor aj. Příspěvek se zaměřuje na poznatky o falešných účtech na sociálních sítích, se kterými se v roce 2020* respondenti setkali nebo které sami používali. Upozorní na specifickou skupinu osob mladších 29 let a na genderovou disproporci při používání smyšlených identit.

³⁸KOMUNITNÍ PRÁCE & PREVENCE KRIMINALITY

Iva Janůlková, Růžena Mužíková

Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách (SVL) jsou odštěpeni od infrastruktury a ostatními jsou vnímáni jako ti, kteří pochází z nesprávné části města. V těchto lokalitách se stále více objevují negativní dopady kriminality, jenž mají vliv na budoucí generaci zde vyrůstajících dětí. Cílem příspěvku je představení konkrétní metody komunitní práce včetně praktických příkladů jako jedné ze strategií, která může vytvořit udržitelnější, účinnější a kontextově citlivý rámec pro řešení problémů týkajících se kriminality v SVL.

³⁹TERAPEUTICKÉ PROGRAMY PRO ŘIDIČE – PŘEDSTAVENÍ SYSTÉMU A PRVNÍ POZNATKY Z PRAXE

Tomáš Rosenberg, Jana Zámečnicková, Veronika Kurečková

Terapeutické programy byly s účinností od 1.4.2024 zavedeny v rámci zákona č. 361/2000 Sb. o silničním provozu jako nová prerekvizita pro navrácení odebraného řidičského oprávnění řidičům, kteří se dopustí závažného porušení předpisů. Příspěvek reflektuje klíčové legislativně-technické aspekty systému. Na základě prvních poznatků z "ostrého provozu" také shrnuje dosavadní zkušenosti z pohledu Metodického centra jako instituce, jež má ze zákona za úkol tuto agendu koordinovat. Rovněž se snaží nasvítit celý systém práce s rizikovými řidiči ze širšího společenského a trestně-právního kontextu.

⁴⁰PREVENCE KRIMINALITY NA MÍSTNÍ ÚROVNI – POZNATKY Z EXPERTNÍHO VÝZKUMU

Jakub Holas

Již v minulosti uskutečnil IKSP dotazníkové výzkumy, které mapovaly názory profesionálů v oblasti prevence kriminality na lokální úrovni. Byly zmapovány názory relevantních autorit v prevenci kriminality ve všech větších obcích ČR; jádrem dotazování byly názory profesionálů na efektivitu jednotlivých preventivních strategií v lokalitě a jejich další rozvoj. Akce byla v úzké spolupráci s Odborem prevence kriminality MV ČR zrealizována opět v roce 2023, s cílem získat aktuální informace o stavu lokálních preventivních aktivit napříč republikou a kvalitě spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Tyto poznatky se pak mohou odrazit v plánování celostátních projektů a v budoucí podpoře progresivních směrů lokálních aktivit.

41PODMÍNKA TRESTNÍ ZACHOVALOSTI V AZYLOVÉM A CIZINECKÉM ŘÍZENÍ

Kamil Nedvědický

Správní řízení ve věcech cizineckých a ve věcech mezinárodní ochrany mají mezinárodním právem, právem EU a národní právní úpravou jasně daný smysl a účel. V poslední době jsme svědky situací, kdy judikatura soudů a jí ovlivněná právní úprava umožňuje ve větší míře než v minulosti povolení pobytu či udělení mezinárodní ochrany osobám, které páchají na území ČR (EU) trestnou činnost, mnohdy závažného charakteru. Obsahem příspěvku je popis tohoto stavu a prezentace návrhu de lege ferenda, jímž by se zdůraznila důležitost trestní zachovalosti při rozhodování o povolení vstupu a pobytu cizince a při rozhodování o udělení mezinárodní ochrany.

42AKTUÁLNÍ VYBRANÉ PROBLÉMY SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ VE VZTAHU K DĚTEM

Eva Brucknerová, Milana Hrušáková

Příspěvek se zabývá vybranými sexuálními trestnými činy (pohlavní zneužití, sexuální nátlak, znásilnění) páchaných jak na dětech, tak samotnými dětmi, ve světle aktuálních změn. Budou rozebrány jak problémy související se současnou trestní úpravou, tak vybrané judikáty, které ovlivňují praxi orgánů činných v trestním řízení. Cílem příspěvku je analyzovat a vyhodnotit nutnost změny současné právní úpravy, případně upozornit na její úskalí.

43KRIMINOLOGICKÉ POJETÍ SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ

Gabriela Vyoralová

Sexuální kriminalita je dosti latentní, přestože její závažnost je vysoká a má značně citelné dopady na oběti. Páchání sexuálních trestných činů způsobuje velmi intenzivní zásah do osobní svobody člověka a lidské důstojnosti, což narušuje tělesný i mravní vývoj oběti. Dotýká se tak její nejméně sféry. Tento příspěvek se pokusí nahlédnout na danou problematiku z kriminologického hlediska fenomenologického, etiologického a kontrolního. Provázanost kriminologického pohledu s výkladem a objasněním právních předpisů vztahujících se k předmětné trestné činnosti je významná. Je velice důležité hlouběji si uvědomovat rizika a hrozby plynoucí ze sexuálních trestných činů.

44NEDOVOLENÉ NAKLÁDÁNÍ S ANABOLICKÝMI STEROIDY A EXTENZE KRIMINALIZACE

Jakub Chromý

Anabolické steroidy jsou pro vlastnosti na lidský organismus určeny primárně k léčebným účelům. Jejich distribuce a užívání však leckdy překračuje legální rámec. Trestný čin podávání anabolických látek mládeži podle § 218a trestního zákona byl v polovině devadesátých let prosazen s ohledem na tvrdou potřebu reakce na nežádoucí podávání těchto prostředků osobám mladším osmnácti let zejména v oblasti sportu, které mohou mít podobné následky jako konzumace omamných a psychotropních látek. V novém kodexu se zavedl trestný čin výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle § 288 trestního zákoníku, který rozšířil postih i na látky s jiným než anabolickým efektem a neomezuje jej pouze na ochranu osob mladších osmnácti let. Příspěvek přináší výsledky extenze kriminalizace. Vyhodnocuje teoretickou konstrukci trestného činu podle § 288 trestního zákoníku a praxi rozhodování soudů v uvedených věcech za období let 2010 až 2023.

45 ZKUŠENOSTI ČESKÝCH DĚTÍ S UVĚZNĚNÍM RODIČE

Eliška Suchomel Dušková

Jednou z cest, jak pomoci odsouzeným lidem s návratem do společnosti je řešení jejich zadluženosti. Díky poslední úpravě insolvenčního zákona a zlepšení finančních podmínek se daří řešit dluhy ve věznicích prostřednictvím oddlužení. Bude tomu i nadále? Jaký možný dopad bude mít chystaná novela insolvenčního zákona na oddlužování lidí ve výkonu trestu?

46 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY Z HLEDISKA ODSOUZENÝCH MUŽŮ

Jan Drahoňovský

Tento příspěvek představuje výsledky terénního výzkumu, jehož cílem bylo odpovědět na otázku, jak odsouzení muži rozumějí svému aktuálnímu výkonu trestu odnětí svobody ve věznici s ostrahou v České republice. K tomu bylo provedeno terénní šetření v jedné standardní typické věznici s ostrahou, data byla sebrána formou dvanácti nestrukturovaných interview a následně analyzována metodikou reflexivní tematické analýzy (Braun & Clarke, 2022). Na základě výsledků analýzy je představeno schéma šesti vzájemně propojených témat, která tvoří soubor sociálního vědění odsouzených, jenž jim slouží k jejich každodennímu uspořádávání zkušeností a k orientaci během jejich výkonu trestu. Dále rozpracováním ústředního tématu byla vytvořena typologie čtyř přístupů k výkonu trestu odnětí svobody. Výsledky mohou obohatit kriminologický pohled na pobyt delikventa v nápravném zařízení.

47 ŘEŠENÍ ZADLUŽENOSTI OSOB VE VÝKONU TRESTU PROSTŘEDNICTVÍM ODDLUŽENÍ

Zuzana Grulichová

Ráda bych prezentovala svůj kvalitativní výzkum zabývající se zkušenostmi českých dětí s uvězněním rodiče. Zkušenosti českých dětí s uvězněním rodiče byly v českém kontextu dlouho opomíjeným tématem (Navrátilová et al., 2023) a první velký výzkum zabývající se touto problematikou stále probíhá. Hlavními metodami mého výzkumu byly semi-strukturované rozhovory a etnografické pozorování. Výzkum probíhal jak s dětmi v institucionální péči, tak s dětmi mimo ni. Výzkum poskytuje nové vhledy do zkušeností této distinktivní skupiny populace a analyticky navazuje na existující koncepty spojené se zkušenostmi dětí s uvězněním rodiče.

